

ΓΙΩΡΓΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ**ΤΑ ΑΝΤΙΚΛΕΙΔΙΑ**

Η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή.
Πολλοί κοιτάζουν μέσα χωρίς να βλέπουν
τίποτα και προσπερνούνε. Όμως μερικοί
κάτι βλέπουν, το μάτι τους αρπάζει κάτι
και μαγεμένοι πηγαίνουνε να μπουν.
Η πόρτα τότε κλείνει. Χτυπάνε μα κανείς
δεν τους ανοίγει. Ψάχνουνε για το κλειδί.
Κανείς δεν ξέρει ποιος το έχει. Ακόμη
και τη ζωή τους κάποτε χαλάνε μάταια
γυρεύοντας το μυστικό να την ανοίξουν.
Φτιάχνουν αντικλείδια. Προσπαθούν.
Η πόρτα δεν ανοίγει πια. Δεν άνοιξε ποτέ
για όσους μπόρεσαν να ιδούν στο βάθος.
Ίσως τα ποιήματα που γράφτηκαν
από τότε που υπάρχει ο κόσμος
είναι μια ατέλειωτη αρμαθιά αντικλείδια
για ν' ανοίξουμε την πόρτα της Ποίησης.
Μα η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή.

(Τα Αντικλείδια, 1988)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Α. ποια γνωρίσματα της ποιητικής γραφής του Γιώργη Παυλόπουλου προκύπτουν από το συγκεκριμένο ποίημα;

- ο λιτός λόγος
- η φυσικότητα του λόγου του
- το καθημερινό λεξιλόγιο
- οι σκηνοθετικοί χειρισμοί
- η κυριαρχία των κύριων προτάσεων

- ο πεζολογικός τόνος
- το κοφτό, κουβεντιαστό ύφος
- η συμβολική γραφή

B. Αφού επιβεβαιώσετε την άποψη ότι Τα Αντικλείδια του Γιώργη Παυλόπουλου είναι μια μορφή αλληγορίας για την ποίηση, να αποσυμβολίσετε τα στοιχεία που την απαρτίζουν.

Το ποίημα «Τα Αντικλείδια» είναι μια αλληγορία για την Ποίηση και την βαθύτερη ουσία της. Η Ποίηση αποτελεί ένα κόσμο, που η φύση του είναι ονειρική και μαγική. Η πλειοψηφία των ανθρώπων δεν μπορούν να κατανοήσουν τι ακριβώς είναι η Ποίηση και την προσπερνούν, ενώ μια μικρή μερίδα ατόμων, οι ποιητές, αναγνωρίζουν την αξία της και κάνουν ατέρμονες προσπάθειες να συλλάβουν την ουσία της. Καμία όμως από αυτές τις προσπάθειες, δεν μπορεί να φέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα, καθώς η πόρτα της Ποίηση μένει πάντα ανοιχτή και δείχνει σε όλους τα θαύματα της, που όμως αυτά δεν μπορούν ποτέ να βιωθούν, με αποτέλεσμα η πόρτα να παραμένει πάντα κλειστή σε όσους προσπαθούν να την προσπελάσουν. Η αλληγορία αυτή για την ποίηση δίνεται με μια ποιητική αφήγηση, που έχει σκηνοθετική σύλληψη. Ο ποιητής δίνει τον ποιητικό του μύθο με λεξιλόγιο καθημερινό, πεζολογικό και ένα τόνο ονειρικό που μοιάζει με παραμύθι.

Τα στοιχεία που αποτελούν αυτή την αλληγορία θα μπορούσαν να αποσυμβολιστούν ως εξής: το πίσω μέρος της πόρτα είναι οτιδήποτε κάθε άνθρωπος θεωρεί ως μαγικό και ονειρικό και οτιδήποτε θα μπορούσε να τον ταξιδέψει, να τον εμπνεύσει και να τον βοηθήσει να εκφραστεί. Επιπλέον, η πόρτα της Ποίησης είναι οι εξωτερικές αδυναμίες που καθιστούν κάθε ποιητή, ανα εποχή, αδύναμο να προσεγγίσει την Ποίηση στο σύνολο της. Ένα ακόμη στοιχείο της αλληγορίας είναι οι δύο κατηγορίες των ανθρώπων. Από τη μια οι πολλοί είναι όσοι δεν κατανοούν το περιεχόμενο της Ποίησης, παραμένουν αδιάφοροι απέναντι σε αυτήν και δεν έχουν καμία καλλιτεχνική ευαισθησία. Από την άλλη οι λίγοι είναι αυτοί που ενδιαφέρονται για την Ποίηση και διαθέτουν ευαίσθητο πνεύμα και ενορατική νόηση. Τέλος, τα αντικλείδια ως σύμβολο περιγράφουν τις προσπάθειες των ποιητών να προσπελάσουν την ουσία της ποίησης, τα ποιήματα δηλαδή που έχουν γραφεί από καταβολής κόσμου, ενώ το κλειδί είναι το ένα και μοναδικό ποίημα, που θα περιέχει όλα τα απαραίτητα στοιχεία ώστε να εισάγει τον δημιουργό του στο χώρο της Ποίησης.

Γ. 1 Ποιο είναι το πρόσωπο που αφηγείται

Ο αφηγητής ασφαλώς δεν ταυτίζεται με τον ποιητή μας και το δημιουργό του ποιήματος μας, είναι ένα πλαστό πρόσωπο, που παρακολουθεί την εξέλιξη της ποίησης από τότε που υπάρχει ο κόσμος μέχρι τη στιγμή θα λέγαμε της δημιουργίας του ποιήματός μας τα αντικλείδια. Η αφήγηση δεν αφορά ένα συγκεκριμένο συμβάν, αλλά μια επαναλαμβανόμενη ανά τους αιώνες διαδικασία απόπειρας να παραβιασθεί η ανοιχτή πόρτα της ποίησης. Το πρόσωπο αυτό δεν εμφανίζεται στο ποίημα ως υποκείμενο, αυτό γίνεται για να κερδίσει το ποίημα σε εγκυρότητα και αντικειμενικότητα αφού το πρόσωπο που αφηγείται διαθέτει μια συνολική εποπτεία στον χώρο- που είναι ο κόσμος-το σύμπαν-και στον χρόνο που είναι από τότε που υπάρχει ο κόσμος.

Γ. 2 Στο ποίημα αυτό κυριαρχούν οι κύριες προτάσεις. Ποια είναι η αισθητική τους λειτουργία;

Οι κύριες προτάσεις δεσπόζουν στο ποίημα αυτό. Ως τέτοιες, χαρακτηρίζονται από νοηματική αυτοτέλεια. Αποδίδουν, δηλαδή, ολοκληρωμένα νοήματα. Παράλληλα, ο λόγος χάρη σ' αυτές είναι λιτός, φυσικός, κοφτός. Ο τόνος γίνεται πεζολογικός. Όλα αυτά συντελούν ώστε να αποκτήσει το ποίημα αντικειμενικότητα, γενικό καθολικό ύφος και σαφήνεια. Αφήνουν δε στον αναγνώστη, μια πρωτόγνωρη αίσθηση, καθώς συνδυάζονται με το στοιχείο του μύθου, τις αλληγορίες και το «φευγαλέο» νόημα.

Δ. Να αναλύσετε το νόημα των στίχων 14-18: «Ίσως τα ποιήματα που γράφτηκαν... Μα η Ποίηση είναι μια πόρτα ανοιχτή».

Ο ποιητικός μύθος μόλις έχει τελειώσει και ο ποιητής πρέπει να δώσει πια το επιμύθιο, ώστε να γίνουν κατανοητά όσα είπε στον κύριο μύθο. Θεωρεί δηλαδή ότι τα ποιήματα που γράφτηκαν από καταβολής κόσμου είναι μια ατελείωτη σειρά από αντικλείδια, απόπειρες δηλαδή να ανοίξει η πόρτα της Ποίησης. Τα ποιήματα είναι δοκιμές για να προσεγγιστεί η ουσία της Ποίησης, που όσο κι αν κάποιες ακολουθούν το σωστό δρόμο, στο τέλος κρίνονται ανεπαρκείς για το στόχο τους. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η αφήγηση στον προτελευταίο στίχο γίνεται πρωτοπρόσωπη, κάτι

που σημαίνει ότι ο αφηγητής θέλει να εντάξει και τον εαυτό του στη χορεία των ποιητών, που προσπαθούν να ανοίξουν την πόρτα της Ποίησης. Ο τελευταίος στίχος ολοκληρώνει το ποίημα όπως ακριβώς άρχισε (σχήμα κύκλου) με τη διαφορά ότι ξεκινά με ένα Μα. Τελικά δηλαδή η Ποίηση αποτελεί μια πόρτα ανοιχτή, που κάποιοι περνούν και δεν βλέπουν τίποτα και κάποιοι άλλοι κοιτάζουν και βλέπουν μέσα πράγματα που τους συναρπάζουν και τους ωθούν να προσπαθούν για να εισαχθούν στο χώρο της ποίησης και έτσι γράφουν ποιήματα, φτιάχνουν αντικλείδια. Η Ποίηση επομένως, είναι πάντα μια πόρτα ανοιχτή για τον κάθε ποιητή που θέλει να ζήσει όλα όσα βρίσκονται πίσω από αυτήν ή για όλους εκείνους που θέλουν να κοιτάξουν μέσα της και τουλάχιστον να δουν αυτά που φαίνονται απ' έξω.

Παράλληλο Κείμενο:

Μανόλης Αναγνωστάκης « Ποιητική»

- Προδίδετε πάλι την Ποίηση, θα μου πεις,
Την ιερότερη εκδήλωση του Ανθρώπου
Την χρησιμοποιείτε πάλι ως μέσον, υποζύγιον
Των σκοτεινών επιδιώξεων σας
Εν πλήρει γνώσει της ζημιάς που προκαλείτε
Με το παράδειγμα σας στους νεότερους.

- Το τι δεν πρόδωσες εσύ να μου πείς
Εσύ κι οι όμοιοι σου, χρόνια και χρόνια,
Ένα προς ένα τα υπάρχοντα σας ξεπουλώντας
Στις διεθνείς αγορές και τα λαικά παζάρια
Και μείνατε χωρίς ματιά για να βλέπετε, χωρίς αυτιά
Ν' ακούτε, με σφραγισμένα στόματα και δε μιλάτε
Για ποια ανθρώπινα ιερά μας εγκαλείτε;

Ε. Να συγκρίνετε τον τρόπο με τον οποίο η Ποίηση μπορεί να εκληφθεί, σύμφωνα με τους αφηγητές των ποιημάτων του Παυλόπουλου «Τα Αντικλείδια» και του Αναγνωστάκη «Ποιητική».

Ο Αναγνωστάκης στο ποίημα του μιλά για εκείνους, οι οποίοι κάνουν ποίηση χωρίς όμως να βλέπουν την αξία της. Η Ποίηση δεν αντιμετωπίστηκε από τους ανθρώπους αυτούς ως μέσο έκφρασης σκέψεων και συναισθημάτων, αλλά ως τρόπος να κερδίσουν χρήματα, δόξα και φυσικά απομακρύνθηκαν τόσο από την ουσία της που πια δεν έχουν τη δυνατότητα ούτε να δουν, ούτε να εκφράσουν, ούτε να μιλήσουν για όλα εκείνα που τους είχαν γοητεύσει όταν πλησίαζαν την πόρτα της ποίησης. Ουσιαστικά δηλαδή ο Αναγνωστάκης, αναφέρεται, σε μια Τρίτη κατηγορία ανθρώπων, εκείνων που είδαν ότι κάτι υπάρχει πίσω από την πόρτα της Ποίησης, αυτό όμως που είδαν δεν ήταν κάτι που τους μάγεψε πνευματικά, αλλά σε ένα άλλο επίπεδο μετρήσιμο, είτε λέγεται δόξα, είτε χρήμα, είτε κοινωνική προβολή. Έτσι, το ποίημα αυτό διαφοροποιείται πλήρως από τα Αντικλείδια του Παυλόπουλου, όπου ο ίδιος βλέπει την ποίηση ως στόχο που οι ποιητές προσπαθούν μια ζωή να κατακτήσουν, αλλά δεν το καταφέρνουν. Η θέση της ποίησης γι' αυτούς έχει γίνει σκοπός ζωής, διότι έχουν αφουγκραστεί τους θησαυρούς που κλείνει και προσπαθούν να τους κατακτήσουν, ενώ στον Αναγνωστάκη η Ποίηση γίνεται το μέσο επίτευξης πιο μικρών και πιο ταπεινών στόχων.

Επιμέλεια: Κορασοειδή Μαρία

Κάπας Σταύρος